

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ГЛУХІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ
ОЛЕКСАНДРА ДОВЖЕНКА

Навчально-науковий інститут педагогіки і психології
Кафедра педагогіки і психології початкової освіти

СИЛАБУС
навчальної дисципліни
«Розвиток наскрізних умінь (soft skills) здобувачів освіти»

Код дисципліни	ВК
Освітній рівень	третій (освітньо-науковий)
Статус дисципліни	Дисципліна вільного вибору аспіранта
Галузь знань	01 Освіта
Спеціальність	013 Початкова освіта
Освітньо-наукові програми	ID ОНП в ЄДЄБО: Початкова освіта 36345
Обсяг дисципліни	5 кредитів ECTS (150 академічних годин)
Види аудиторних занять	лекції, практичні заняття
Форми контролю	залік

Інформація про викладачів

Викладач (ПІБ, науковий ступінь, вчене звання, посада)	Бірюк Людмила Яківна, доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри педагогіки і психології початкової освіти.
Контактний телефон	0990583444
E-mail:	kafpipo@gmail.com
Профіль викладача	http://surl.li/flmzo
Консультації	Щосереди, 14.00-15.00 год ауд. № 109, 1 корпус; за умови дистанційного навчання в цей же час на платформі Zoom, Google Meet

м. Глухів, 2022-2023 навчальний рік

1. Анотація курсу. Зміни, що відбуваються в сучасному освітньому середовищі, закономірно призводять до того, що змінюються вимоги до особистісних якостей, якими мають володіти майбутні фахівці будь-якої професії, але передусім здобувачі педагогічної освіти. Щоб бути готовими до викликів суспільства в майбутньому, сучасним здобувачам освіти доведеться розвиватися одразу в декількох академічних напрямках, постійно оновлювати свої знання. А для того, щоб бути затребуваним фахівцем і гідно конкурувати з автоматизованим робочим процесом, потрібно розвивати саме soft skills (гнучкі уміння), недоступні машинам: уміння працювати в команді, лідерство, критичне мислення, креативність, а найголовніше - комунікацію. У Критерії 2 (структура та зміст ОП), Підкритерії 2.6. «Методичних рекомендацій для експертів Національного агентства щодо застосування Критеріїв оцінювання якості освітньої програми» зазначається про необхідність набуття здобувачами вищої освіти соціальних умінь (soft skills), що відповідають заявленим цілям програми. Soft skills (т. зв. «м'які уміння», «наскрізні уміння», «гнучкі уміння», «соціальні уміння», «універсальні навички» чи «навички успішності») дозволяють випускникам ЗВО бути успішними на своєму робочому місці.

Дисципліну «**Розвиток наскрізних умінь (soft skills) здобувачів освіти**» включено до циклу варіативних дисциплін професійної підготовки.

1. Мета та завдання дисципліни.

1.1. **Метою викладання дисципліни «Розвиток наскрізних умінь (soft skills) здобувачів освіти» є:** забезпечити теоретичну підготовку та сформувані основні наскрізні уміння (soft skills) як таких, що допомагають реалізовувати власні життєві плани та досягати життєві цілі, побудувати кар'єру, ефективно реагувати на нові виклики. Наскрізні уміння допомагають людині зробити життя ефективним, цікавим, комфортним, займатися власним навчанням та саморозвитком.

1.2. **До основних завдань** відносимо: сприяння у здобутті здобувачами освіти загальних теоретичних знань з питань необхідності розвитку умінь soft skills протягом усього життя; сприяння формуванню основних наскрізних умінь («soft-skills»): критичного мислення, лідерських якостей, креативності, спілкування, співробітництва, які сприятимуть ефективній роботі з різними сучасними джерелами інформації, її критичному аналізу та осмисленню; озброюватимуть майбутнього фахівця новітніми методами дослідження професійної реальності; акцентування уваги на ролі гнучких умінь для саморозвитку, самоосвіти кожної особистості; сприяти набуттю досвіду навчання у співпраці та кооперації з іншими; створення й реалізації власних проєктів.

Міжпредметні зв'язки: «Розвиток наскрізних умінь (soft skills) здобувачів освіти» є вибіркоким освітнім компонентом. Дисципліни, на вивчення яких безпосередньо спирається запропонований курс – «Філософія науки», «Наукова комунікація українською мовою», «Наукова англійська комунікація», «Інноваційні технології у початковій освіті».

1.3 Очікувані результати навчання. У результаті вивчення запропонованого освітнього компонента здобувач повинен набути таких **компетентностей та програмних результатів навчання.**

Інтегральна компетентність – здатність продукувати нові ідеї, розв'язувати комплексні проблеми професійної та/або дослідницько-інноваційної діяльності у сфері початкової освіти, застосовувати методологію наукової та педагогічної діяльності, а також проводити власне наукове дослідження, результати якого мають наукову новизну, теоретичне та практичне значення.

Таблиця 1

Перелік загальних компетентностей

ЗК 1.	Здатність розв'язувати комплексні проблеми у сфері початкової освіти й на межі спеціальностей на основі системного наукового світогляду та загального культурного кругозору із дотриманням принципів професійної етики та академічної доброчесності.
ЗК 6.	Здатність до професійно-педагогічної комунікації, налагодження й підтримки контактів з учасниками наукового дискурсу, до вільного обговорення професійних, комунікативних проблем в усному та писемному форматах

	наукового мовлення, на високому рівні презентувати дослідницьку роботу науковій спільноті.
ЗК 7.	Здатність до проведення самостійних досліджень на сучасному рівні, до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.
ЗК 8.	Здатність генерувати нові ідеї (креативність), виявляти ініціативу (лідерство) та підприємливість, ефективно діяти в команді.

Таблиця 2

Перелік спеціальних компетентностей

СК 1.	Здатність інтегрувати знання з різних галузей, планувати та виконувати оригінальні дослідження, досягати наукових результатів, які створюють нові знання у сфері початкової освіти й на межі спеціальностей і можуть бути опубліковані у провідних наукових виданнях освітньої галузі та суміжних галузей, бути визнаними на національному та міжнародному рівнях.
СК 2.	Здатність застосовувати сучасні методи та інструменти досліджень, цифрові засоби, інструменти, ресурси й технології для провадження досліджень і створення інновацій у сфері початкової освіти, а також в освітній діяльності.
СК 5.	Здатність до навчання впродовж життя, безперервного саморозвитку та самовдосконалення.
СК 7.	Здатність поцінювати й пропагувати високу культуру професійної комунікації, вільно послуговуватися нормами наукового мовлення, розвивати й удосконалювати чуття мови в собі та інших учасників наукового, освітнього дискурсів, усвідомлювати їх цінність, ефективність і важливість, стежити за новітніми публікаціями та нормативними виданнями в початковій і вищій освіті.
СК 8.	Здатність до застосування комплексного підходу у виявленні, формулюванні та розв'язанні завдань і проблем початкової та вищої освіти; планувати та управляти часом підготовки дисертаційного дослідження, впроваджувати здобуті результати у вітчизняну систему освіти.
СК 10.	Здатність організовувати освітній процес на першому рівні (початкова освіта) повної загальної середньої освіти та ЗВО на засадах компетентнісно орієнтованого підходу.
СК 13.	Здатність застосовувати знання основ психолого-педагогічної діяльності, традиційні та інноваційні форми, методи навчання й викладання, педагогічні технології в освітній діяльності.

Таблиця 3

Програмні результати навчання

ПРН 1.	Розв'язувати комплексні проблеми професійної діяльності, науки та/або інновацій у сфері початкової освіти й на межі спеціальностей, створювати передові концептуальні та методологічні знання, реалізовувати інновації відповідно до вимог Концепції НУШ та компетентнісного підходу.
ПРН 5.	Аналізувати стан і прогнозувати розвиток початкової освіти в Україні та поза її межами, пропонувати ефективні рішення щодо вирішення проблем початкової освіти, оцінювати результати впровадження інновацій.
ПРН 9.	Розробляти й досліджувати концептуальні моделі освітніх процесів і систем, їх наукове, навчально-методичне та нормативне забезпечення, організовувати освітній процес у закладах фахової передвищої та вищої освіти.
ПРН 12.	Організовувати теоретичне та експериментальне дослідження в галузі початкової освіти, визначати завдання дослідницького пошуку та ефективно планувати час для отримання необхідних результатів; проєктувати, конструювати, організовувати й аналізувати власну дослідницько-пошукову діяльність і формулювати власні авторські висновки, пропозиції та рекомендації.
ПРН 15.	Управляти складною професійною діяльністю та проєктами в умовах вищої та

	початкової освіти, виробляти та ухвалювати рішення в непередбачуваних професійних контекстах; інтегрувати та використовувати предметні знання як основу змісту освітніх галузей Державного стандарту початкової освіти та трансформувати їх на міжпредметній основі.
--	--

Результати навчання визначаються за рівнями сформованості професійної інноваційної компетентності викладача (творчий, високий, достатній, низький), що формуються на основі мотиваційно-ціннісного, когнітивного, діяльнісно-операційного, рефлексивно-результативного її складників за критеріями та показниками до них.

2. Організація навчання

ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «Розвиток наскрізних умінь (soft skills) здобувачів освіти»

Форма навчання	Курс	Семестр	Загальне навантаження		Кількість годин					Вид семестрового контролю	
			Європейські кредити	Години	Аудиторні заняття				Самостійна робота	Залік	Екзамен
					Всього	Лекції	Лабораторні роботи	Практичні заняття			
Денна/Електронне навчання	I	II	5	150	24	12	-	12	126	+	-
Заочна/дистанційна/ електронне навчання	I	II	5	150	14	8	-	6	136	2	-

СТРУКТУРА ЗАЛІКОВИХ КРЕДИТІВ ДИСЦИПЛІНИ «Розвиток наскрізних умінь (soft skills) здобувачів освіти»

№	Назва теми	Кількість годин, відведених на:			
		Лекції	Практ. заняття	Самост. роботу	Інд. роботу
Модуль 1. Теоретичні засади розвитку наскрізних умінь («soft skills»)					
1.	Зміст та психологічні особливості формування «soft skills» та «hard skills». Функціональна грамотність людини XXI ст.	2/2	2	12/10	
2.	Мотивація та продуктивність.			12/14	
3.	Особистісний розвиток і самореалізація.	2		12/14	
Модуль 2. Психолого-дидактичні основи розвитку наскрізних умінь («soft skills»)					
4.	Уміння ефективної комунікації. Презентаційні здібності і самопрезентація.		2	10/14	
5.	Критичне та рефлексивне мислення.	2/2		10/14	
6.	Емоційний інтелект: самоорганізація і управління стосунками.		2/2	15/14	
7.	Креативність у професійній діяльності.	2		10/14	

Модуль 3.					
Методичні основи розвитку наскрізних умінь («soft skills»)					
8.	Тайм-менеджмент.	2/2	2	10/14	
9.	Лідерство. Групова робота.		2/2	10/14	
10.	Стрес-менеджмент і вирішення конфліктів.	2/2		16/14	
11.	Публічний виступ. Особливості і правила.		2/2	10/14	
Разом за семестр - 150 год.		12/8	12/6	126/136	Залік

Теми практичних занять

1. Наскрізні уміння - «Уміння 21 сторіччя».
2. Уміння ефективної комунікації. Презентаційні здібності і самопрезентація.
3. Критичне та рефлексивне мислення.
4. Емоційний інтелект: самоорганізація і управління стосунками.
5. Креативність у професійній діяльності.
6. Тайм-менеджмент.
7. Лідерство. Групова робота.
8. Стрес-менеджмент і вирішення конфліктів.
9. Говори точно! Пітчінг проєкту.

Технічне й програмне забезпечення/обладнання:

Windows 7, Mozilla Firefox, MS Office 2010; OpenOffice.org (11); доступ до електронних журналів бібліотеки; доступ до електронних бібліотечних ресурсів світу; комп'ютер, проектор, інтерактивна дошка.

КОНТРОЛЬ І ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Види контролю: поточний, проміжний, підсумковий.

Форми контролю освітньої складової: усне опитування, тестування, захист проєктів, залік; апробація результатів досліджень на наукових конференціях та семінарах; публікація результатів досліджень у наукових виданнях; презентація результатів дослідження на щорічній звітній конференції здобувачів освіти;

Система оцінювання ґрунтується на принципах академічної доброчесності та прозорості

МЕТОДИ НАВЧАННЯ:

МН 1. СЛОВЕСНІ МЕТОДИ: пояснення, розповідь, бесіда, диспут, дискусія, аналіз педагогічних ситуацій, моделювання.

МН 2. НАОЧНІ МЕТОДИ: демонстрування, ілюстрування, презентації.

МН 3. ПРАКТИЧНІ МЕТОДИ: спостереження, розв'язання задач і виконання вправ, практична робота, робота з інформаційними джерелами.

МН 4. МЕТОДИ ІННОВАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ: опорний конспект, методи інтерактивного навчання, методи проблемного навчання, мультимедійні методи навчання, методи проєктної діяльності, тренінг.

ФОРМИ ОЦІНЮВАННЯ (ФО)

ФО 1. УСНА: бесіда, захист рефератів, захист проєктів, доповідь, виступ, повідомлення, коментар опорного конспекту.

ФО 2 ПИСЬМОВА: самостійна робота за варіантами, виконання різнорівневих завдань, термінологічний диктант, заповнення таблиць, складання схем, розв'язання задач, виконання вправ, написання тез, написання статей, написання есе.

ФО 3. ТЕСТОВА: за закритими тестами; відкритими тестами.

ФО 4. ПРОГРАМОВАНА: тестування.

ФО 5.САМОКОНТРОЛЬ ТА ВЗАЄМОКОНТРОЛЬ: рецензування відповіді, самооцінювання письмової роботи.

Інформаційне забезпечення.

Основна література

1. Астахова В. И. Становление новой образовательной парадигмы на рубеже веков. *Вчені записки Харківського гуманітарного інституту «Народна українська академія»* : зб. наук. пр. 2004. Т. 10. С. 9-25.
2. Длугунович Н. А. Soft skills як необхідна складова підготовки ІТ-фахівців. *Вісник Хмельницького національного університету*. 2014. № 6 (219). С. 239-242.
3. Європейський словник навичок та компетенцій / DISCO European Dictionary of Skills and Competences. URL: http://disco-tools.eu/disco2_portal/
4. Кловак Г.Т., Собко В.О. Про проблему розвитку «SOFT SKILLS» в учнів початкової школи. *Вісник Глухівського національного педагогічного університету імені Олександра Довженка. Педагогічні науки*. Глухів, 2021. Вип. 46. С. 83-90.
5. Коваль, 2015 - Коваль К.О. Розвиток «soft skills» у студентів – один з важливіших чинників працевлаштування. *Вісник Вінницького політехнічного університету*. - 2015. - № 2. - С. 162-167.
6. Ковальчук В. Навички «soft skills». Вимоги нового часу. Підвищення soft skills юриста. URL: <https://uba.ua/documents/events/odesa18/kovalchuk.pdf>
7. Освіта дорослих: теоретичні і методологічні засади: монографія / Лук'янова Л.Б та ін; Київ: Педагогічна думка, 2012. 272 с.
8. Ситник Н. І. Управління персоналом : навч. посіб. / Н. І. Ситник. Київ: фірма «Інкос», 2009. 472 с.
9. Скрипник М. І. Технології професійного розвитку педагогів: методичний порадник / упоряд.: Сорочан Т.М., Скрипник М.І.; навч.- метод. посіб.; Держ. вищ. навч. закл. «Ун-т менедж. освіти». Київ, 2016. 231 с.
10. Янковська О. Звіт за результатами І Національного Форуму «Бізнес і університети». /О. Янковська, М. Саприкіна ; Центр «Розвиток КСВ». К., 27 листопада 2013 р. URL: http://csrukraine.org/wp-content/uploads/2014/04/ForumReport_Final.pdf
11. «Soft skills – невід'ємні аспекти формування конкурентоспроможності студентів у ХХІ столітті». Київ.: Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2020. 90 с.

Додаткова література

1. Amadei, 2004 – Amadei, B. Engineering for the Developing World // The Bridge. 2004. № 2(34). P. 24-31. URL: <https://www.nae.edu/Publications/Bridge/EngineeringForeignPolicy/EngineeringfortheDevelopingWorld.aspx>.
2. Berglund, 2014 – Berglund A., F. Heintz Integrating Soft Skills into Engineering Education for Increased Student Throughput and more Professional Engineers/ Aseel Berglund, Fredrik Heintz // LTHs 8:e Pedagogiska Inspirationskonferens, 17 december, Linköping University, Sweden – 2014. URL: https://www.lth.se/fileadmin/lth/genombrottet/konferens2014/11_Berglund_Heintz.pdf.
3. Catelly, 2010 – Catelly Y.M. Raising Stakeholders' Awareness of the Need for Soft Skills in the Tertiary Engineering Education Curriculum / Y.M. Catelly// Synergy – 2010. № 6(1). P. 41-56. URL: <http://synergy.ase.ro/issues/2010-vol6-no1/07-raising-stakeholdersawarenessof-the-need-for-soft-skills-in-the-tertiary-engineering-educationcurriculum.pdf>.
4. Emma Ch. These are the 100 most in-demand skills of 2019? According to LinkedIn. *World Economic Forum*. URL: <https://www.cnbc.com/2019/01/08/the-25-most-in-demand-technical-skills-of-2019-according-to-linkedin-.html> (дата звернення 24.03.2021)

5. Гавриш І. В. Теоретико-методологічні основи формування готовності майбутніх учителів до інноваційної професійної діяльності: *автореф. дис. док. пед. наук*. Харків: Харківський національний педагогічний ун-т ім. Г. С. Сковороди. 2006. С. 17.
6. Голинський Ю. О. Проблеми та перспективи запровадження інноваційного освітнього середовища. *Оновлення системи і змісту університетської освіти: нові підходи, нова якість: матеріали круглого столу за участю порадників академічних груп та викладачів факультету управління фінансами та бізнесу*. 24 квітня 2019 р. Львів: ФУФБ, 2019. С.35-38.
7. Длугунович Н.А. Soft skills як необхідна складова підготовки ІТ-фахівців. *Вісник Хмельницького національного університету*. 2014. №6 (219). С. 239–242.
8. Коваль К.О. Розвиток «soft skills» у студентів – один з важливих чинників працевлаштування. *Вісник Вінницького політехнічного інституту*. 2015. №2. С. 162–167
9. Наход С. А., Прогнозування в професійній діяльності майбутнього психолога. *Наукові записки НДУ ім. М. Гоголя*. № 3. 2013. С. 52–53.
10. Рекомендації щодо застосування критерії оцінювання якості освітньої програми. За редакцією: Бутенко А.П., Єременко О.В., Квіт С.М. *Український освітянський видавничий центр «Оріон»*. К., 2020. 66 с. URL: <https://naqa.gov.ua> (дата звернення: 10.02.2021)
11. Смагіна Т. М. Зміщення акцентів з hard skills на soft skills в підвищенні професійної компетентності педагогів у системі післядипломної освіти. *Розвиток професійної компетентності педагогів у системі післядипломної педагогічної освіти регіону: збірник матеріалів конференції / за ред. О. В. Пастовенського*. Житомир. 2017. С. 21.

Інформаційні ресурси

1. Державний стандарт базової і повної загальної середньої освіти (затверджено постановою Кабінету Міністрів України від 30 вересня 2020р. № 898). URL: mon.gov.ua (дата звернення 15.10.2020 р.)
2. Закон України «Про вищу освіту»: від 01.07.2014 № 1556-VII. Дата оновлення: 25.09.2020. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18#Text> (дата звернення 29 січня 2021 р.).
3. Закон України «Про внесення змін до деяких законів України щодо вдосконалення освітньої діяльності у сфері вищої освіти»: від 18.12.2019 № 392-IX. Дата оновлення: 18.12.2019. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/392-20#Text> (дата звернення 29 січня 2021 р.).
4. Закон України «Про освіту»: від 05.09.2017 р. № 2145-VIII. Дата оновлення: 01.01.2021. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text> (дата звернення 29 січня 2021 р.).
5. Закон України «Про повну загальну середню освіту»: від 16.01.2020 р. № 463-IX. Дата оновлення: 16.01.2020. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/463-20#Text> (дата звернення 29 січня 2021 р.).
6. Концепція Нової Української школи. URL: <http://kyrylivka.osv.org.ua/konserciya-pova-ukrainska-shkola-17-07-43-18-09-2018/>. (дата звернення 29 січня 2021 р.).
7. Про Національну стратегію розвитку освіти в Україні на період до 2021 року URL: <http://osvita.ua/legislation/other/36322/> (дата звернення: 29.01.2021). Вчитель у мережі. URL: <https://sites.google.com/site/ulejconf> (дата звернення: 29.01.2021).
8. Освіта України. URL: <http://osvita-ukrainy.com.ua> (дата звернення: 29.01.2021).
9. ОсвітаUA URL: <http://osvita.ua> (дата звернення: 29.01.2021).
10. Освіта і Наука. URL: http://firstedu.com.ua/index.php?option=com_content&view=article&id=93&Itemid=34 (дата звернення: 29.01.2021).
11. Педагогічна бібліотека. URL: <http://www.pedlib.clx.ru> (дата звернення: 29.01.2021).
12. Портал сучасних педагогічних ресурсів. URL: <http://www.intellect-invest.org.ua> (дата звернення: 29.01.2021).